

Leerlingcoach tussen mentor en hulpverlener

Gewoonlijk is de mentor het eerste aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en collega's. Maar worden situaties te ingewikkeld dan is doorverwijzen naar een leerlingcoach een passende actie.

In bijna elke klas zitten leerlingen met problemen. Vaak is dit te merken aan destructieve neigingen, door afwezigheid tijdens lessen of aan ander afwijkend gedrag. Soms levert een gesprek daarover tussen mentor en leerling alleen maar onmacht en wrevel op. Maar ook als een leerling met niets anders komt dan sociaal wenselijke antwoorden, is het lastig om de motivatie en inspiratie te vinden voor een dieper contact. Vaak spelen er veel zaken buiten de school om, maar voor

een mentor is de werkdruk vaak te hoog om de juiste begeleiding te geven, als hij er al de scholing voor zou hebben gehad. Daarom zijn er scholen die docenten in huis hebben die speciaal zijn opgeleid als coach voor dergelijke leerlingen.

Turbulent

De begeleiding door een leerlingcoach heeft niets te maken met huiswerkplanning of met

studievaardigheden, maar wel met sociale vaardigheden, balans zoeken, zelfkennis en zelfwaardering en het bewust worden van gedragspatronen. Hij of zij kan diverse materialen gebruiken zoals kaartjes, foto's en schema's. Door oefeningen die te maken hebben met zijn gevoelswereld en zijn persoonlijke balans, krijgt de puber een steeds beter beeld van wie hij is en wat maakt dat hij doet zoals hij doet. Kernwoorden binnen de coaching zijn ondermeer zelfbeeld, weerstand en loyaliteit. Waar een goede mentor soms stopt in de gesprekken, probeert de coach een andere ingang te vinden door de leerling zelf aan het werk te zetten in zijn ontwikkeling als mens. Een coach leert de puber om zijn leven weer in eigen hand te nemen en om in zijn toch al turbulente ontwikkeling het overzicht te krijgen.

Zelfbeeld

Stijn uit mavo3 wordt door de mentor naar de leerlingcoach gestuurd vanwege zijn gebrek aan motivatie. In de lessen is hij erg afwezig en als hij wel meedoet is hij vaak nogal kritisch naar zijn omgeving. Zijn thuissituatie is dusdanig ingewikkeld dat de mentor vermoedt dat zijn gedrag daar mee te maken heeft. Het eerste gesprek gaat over het leven van Stijn. Ik verken hoe het er bij hem thuis uit ziet, welke vrienden hij heeft en waar hij tegenaan loopt. Aan de hand hiervan stel ik een aantal onderzoeksvragen op over zijn situatie. Krijgt hij genoeg erkenning voor wie hij is? Hoe is het met zijn zelfbeeld? Is zijn balans van geven en ontvangen nog wel in evenwicht? Het tweede gesprek gaat als volgt.

Hoe gaat het met je?

Zoals altijd.

Hoe is dat?

Gewoon.

Wat is gewoon?

Het zelfde, het gaat zijn gangetje.

Pak eens twee kaartjes met een positief en een negatief gevoel die nu in je zitten. (Stijn zoekt een tijdje. Het positieve kaartje gaat redelijk snel: op mijn gemak. Het negatieve kaartje duurt lang.)

Ik weet het niet hoor, het zijn er zoveel.

Zijn het er gewoon veel? Of passen er zoveel?

Er passen zoveel.

Zoek dan een kaartje uit waarvan het gevoel bijna altijd aanwezig is. (Stijn knikt en pakt het negatieve gevoel: mislukt.)

Leg de kaartjes eens naast elkaar neer. Als je er naar kijkt, welke heeft dan de boventoon?

De negatieve. (Stijn lacht.)

Schuif er eens mee en leg ze eens zo dat het klopt.

(Stijn legt de negatieve voor 2/3 over de positieve.)

Vertel nu eens over de kaartjes? Met welke wil je beginnen?

Met de positieve. Alles gaat zoals het altijd gaat, dus ik voel me vertrouwd met mijn leven en ben dus op mijn gemak.

Begrijp ik het goed dat je zegt dat je leven z'n gangetje gaat?

Ja klopt.

En de negatieve?

Alles van me mislukt altijd. (Stijn lacht weer.)

Wat voor lach lach je nu?

Ik lach mezelf een beetje uit.

Wat maakt dat je jezelf uitlacht?

Omdat ik dit kaartje heb uitgekozen.

Klopt het niet?

Jawel.

Hoe is het voor jou om er nu zo naar te kijken?

Raar, ik vind het best erg.

Mislukken dingen, of vind je jezelf mislukt?

Ik ben mislukt.

Hou je van jezelf?

Een coach laat zien dat goed en fout gerelateerd zijn aan wie je bent

De volgende gesprekken gaan over zijn zelfbeeld en over hoe hij in het leven staat. Door oefeningen leert Stijn zichzelf weer positief te zien en te ontvangen van anderen. Hij kan weer genieten van de mooie dingen in zijn leven door te leren om soms even stil te staan en te voelen waar hij staat.

Eigen keuzes

Leerlingcoaching is een belangrijke aanvulling op het reguliere mentoraat. Zolang mentoren niet extra getraind worden in deze manier van coachen en gespreksvoering, is het een passende manier om leerlingen toch te bereiken en te begeleiden. Daarnaast kan een coach helpen zoeken naar technieken en mogelijkheden om verdwaalde leerlingen weer op weg te krijgen. Want een leerling die moeilijk te bereiken is en wordt afgedaan als vervelend of onhandelbaar, heeft door coaching een kans om zichzelf en zijn omgeving beter te leren kennen en om te gaan met gebeurtenissen die zijn leven maken tot wat het is. Een leerling die in het hier en nu leert te staan, leert om op het juiste moment zijn kwaliteiten in te zetten en te leven volgens hoe en wie hij is en wil zijn.

Een coach verheldert, vergroot en verdiept continu zonder oordelen te vellen. Hij hoort verhalen aan, helpt de jongere om de kern van het probleem te vinden en laat zien dat problemen op meerdere manieren belicht kunnen worden. Door te spiegelen laat de coach zien dat goed en fout gerelateerd zijn aan wie je bent, en dus relatief zijn. Door de puber zelf te laten nadenken en te voelen hoe zijn leven er voor staat, krijgt hij de kans eigen keuzes te maken.

Doorverwijzen

Een coach durft leerlingen en hun ouders liefdevol te confronteren in hun relatie tot elkaar, hij doorziet inhoud en vraagt door op gevoelsniveau en relatieniveau. En wat natuurlijk belangrijk is, een coach heeft kennis van diverse visies en theorieën waardoor hij hypothesen kan opstellen en deze kan onderzoeken.

Hij of zij is zelf geen hulpverlener, maar heeft wel genoeg verstand van zaken om inzicht te krijgen in welke hulp een onbereikbare leerling nodig heeft. Vaak zijn een aantal gesprekken genoeg om een leerling weer op weg te helpen, maar ook doorverwijzen naar een orthopedagoog of een andere instantie binnen de geestelijke gezondheidszorg gebeurt door een leerlingcoach.

Rolien Dijksterhuis – de Vries is docent in Veenendaal en trainer/coach bij HPC (www.hpc.nu). Daarnaast heeft zij een eigen coachings- en trainingspraktijk Bureau Lumen (www.lumencoaching.nl).